

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЗ ВРАЗЛИВИМИ
КАТЕГОРІЯМИ ДІТЕЙ ТА СІМЕЙ

Рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень

Освітня програма «Соціальна педагогіка»

Спеціальність 110 Соціальна робота та консультування

Галузь знань І Охорона здоров'я та забезпечення

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Соціально-педагогічна діяльність із вразливими категоріями дітей та сімей
Викладач (-і)	Протас Оксана Любомирівна
Контактний телефон викладача	+380997429808
E-mail викладача	oksana.protas@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	офлайн/онлайн
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу консультацій
2. Анотація до освітнього компонента	
Освітній компонент «Соціально-педагогічна діяльність із вразливими категоріями дітей та сімей» спрямований на формування у здобувачів освіти професійних компетенцій, необхідних для здійснення професійної соціально-педагогічної діяльності з вразливими групами дітей та сімей. У процесі вивчення курсу студенти ознайомлюються з основними категоріями вразливості, причинами соціального неблагополуччя, особливостями розвитку дітей в умовах кризи, методами виявлення потреб, технологіями допомоги.	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
Метою вивчення освітнього компонента є ознайомлення студентів з особливостями соціально-педагогічної діяльності з вразливими категоріями дітей та їхніх сімей, формування фахових компетентностей для здійснення ефективної підтримки, супроводу та реабілітації таких клієнтів. Завдання: - ознайомлення студентів із специфікою різних вразливих категорій дітей та сімей; - формування умінь виявлення та аналізу ризиків і потреб вразливих груп; - опанування студентами технологіями та методами соціально-педагогічної підтримки; - розвиток практичних навичок роботи з клієнтами, які перебувають у складних життєвих обставинах.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
Загальні компетентності. ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 10. Здатність працювати в команді. Спеціальні/ фахові компетентності СК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення, надання їм	

соціально-педагогічної допомоги й підтримки та здійснення різних напрямів соціально-педагогічної діяльності; уміння вести документацію щодо дітей, які потребують соціального супроводу та соціальної реабілітації.

СК 3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проєктувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

СК 4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи, соціально-педагогічній діяльності.

СК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

СК 18. Здатність впливати на подолання міжособистісних, внутрішньо сімейних конфліктів, надавати необхідну консультативну психолого-педагогічну допомогу дитячим, молодіжним, громадським об'єднанням, групам соціального ризику, дітям та підліткам, які потребують допомоги.

Програмні результати навчання

ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи; здійснювати соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах; складати плани виховної та реабілітаційної роботи.

ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу; здійснювати посередництво між освітніми установами, сім'єю, органами опіки та піклування, трудовими колективами, громадськістю, організовувати їх взаємодію

ПРН 17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок; впливати на подолання міжособистісних, внутрішньо сімейних конфліктів, надавати необхідну консультативну психолого-педагогічну допомогу дитячим, молодіжним, громадським об'єднанням, уразливим категоріям клієнтів.

ПРН 22. Вивчати, узагальнювати та впроваджувати в роботу нові методи навчання та виховання, здійснювати критичний відбір технологій відповідно до характеру проблем соціально-педагогічної практики.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин - 90
лекції	12
семінарські заняття	18

самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
1	П10«Соціальна робота та консультування»	1	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Вразливі категорії дітей сімей: критерії та ознаки	2	2	
Тема 2. Державна система соціальної підтримки вразливої категорії сімей, дітей та молоді	2	2	6
Тема 3. Теоретико-методичні засади діяльності фахівців соціальної сфери з сім'ями, дітьми та молоддю	2	2	4
Тема 4. Сім'ї у складних життєвих обставинах: типологія, фактори ризику	2	2	6
Тема 5. Оцінка потреб у соціальних послугах		2	6
Тема 6. Соціальні послуги, що надаються сім'ям, дітям та молоді	2	2	6
Тема 7. Послуги раннього втручання	2	2	8
Тема 8 Соціальна робота у сфері захисту прав та інтересів дітей різних соціально-вразливих категорій (дітей-сиріт, з інвалідністю, постраждалих внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, ВПО, з багатодітних, малозабезпечених та кризових родин)		2	8
Тема 9. Взаємодія з іншими фахівцями і установами у соціально-педагогічній діяльності з вразливими категоріями дітей та сімей		2	8

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Семінарські заняття – 45 балів, Контрольна робота – 45 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10.
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота – 45 балів Самостійна робота – 10.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка - 45
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика освітнього компонента

1.Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на

ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Діти у складних життєвих обставинах. Програми і методики соціально-психологічної реабілітації та адаптації дітей, які перебувають у центрі соціально-психологічної реабілітації. Міністерство соціальної політики України, Державний інститут сімейної та молодіжної політики. Київ, 2013. 284 с.
2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В., Кошук О.Б. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2023. 449 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi76/0056869.pdf>
3. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. 1 Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.
4. Соціальна робота із вразливими сім'ями та дітьми : посібник : у 2-х частинах. Ч. 2 : Ознаки вразливості та специфіка підтримки сім'ї і дитини / А. В. Аносова; Міністерство соціальної політики України, Партнерство «Кожній дитині» ; за загальною редакцією Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К.: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с.

5. Соціальна робота з різними групами клієнтів : методичні вказівки для спеціальності 231 «Соціальна робота» / Л. Ю. Полторак, Д. В. Сай. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 136 с.

Додаткова

1. Албул І. Робота соціального педагога з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: досвід Черкащини: матеріали III регіонального круглого столу (Умань, 28 вересня 2016 р.). Умань : ФОП Жовтий, 2016. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/5827>
2. Башей О. О. Технології соціально-педагогічної роботи з дітьми – інвалідами з кризових сімей. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, які перебувають у кризовому стані. Збірка матеріалів науковопрактичної конференції. Черкаси, 2007. 168 с.
3. Виноградова О.В. Система сучасної соціальної роботи з дітьми з інвалідністю: традиції та інновації. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5, Педагогічні науки: реалії та перспективи. Київ, 2020. Вип. 76. С. 29-33
4. Колупаєва, А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. посіб.; МОН України, НАПН України, Ін- т спец. педагогіки. Київ: АТОПОЛ. 2011. 274 с.
5. Практики надання соціальних послуг сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах. Науково-методичний збірник. К.: Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2016. 110 с.

Основні нормативно-правові документи

1. Edera. Курс «Вступ до раннього втручання. URL: https://courses.edera.com/courses/course-v1:EarlyIntervention+EI_101+2020/info
2. Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 року № 2811-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
4. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1.06 2000 р № 1768-III. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>
5. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13 .01 2005 р № 2342-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
6. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України 20 .10. 2014 р № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#n87>
7. Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF#n13>
8. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7.12. 2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#>
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05. 1997. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97->

[%D0%B2%D1%80#Text](#)

10. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: ЗУ від 24.01.1995. № 20/95-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/20/95-вр>
11. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова КМУ від 1.06.2020. № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#n176>
12. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
13. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.91. № 875-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/875-12>
14. Про основні засади державної молодіжної політики: Закон України від 27.04. 2021. № 1414-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
15. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
16. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>
17. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000. №1841-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184114?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7#w1_5
18. Про пробацію: Закон України від 05.02.2015 № 160-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>
18. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>
19. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
20. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21 червня 2001 року № 2558-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>

Інформаційні ресурси

1. Науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/nmcppippo/golovna> 13. «Соціальний педагог в освіті». URL: <https://sites.google.com/site/socialnijpedagogvosviti/> Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
2. Соціальна педагогіка: теорія та практика: науковий журнал. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Sptp/index.html
3. Міністерство соціальної політики України. URL: <http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/index>
4. Благополуччя дітей. Український фонд. URL: <http://www.childfund.org.ua/publications/view/1237/3>
5. The International Association Of Schools Of Social Work (Міжнародна асоціація шкіл соціальної роботи). URL: <https://bit.ly/2ZYWK0N>